

In de winter zijn eekhoornnesten tussen de bladertoze takken makkelijk te vinden, maar ze zitten soms wel erg hoog. Een verrekijker is nodig om ze van ekster- of roofvogelnesten te onderscheiden.

Foto Dennis Wansink

Persoonlijke benadering wordt steeds belangrijker

Wat wil de waarnemer?

In oktober vorig jaar hebben we naar 1400 mensen die als waarnemer of oud-waarnemer bij de Zoogdiervereniging VZZ geregistreerd staan een enquête gestuurd. Hiervan hebben 218 de enquête ingevuld en teruggestuurd.

door Dennis Wansink

Met de enquête wilden we beter inzicht krijgen in de wensen van de waarnemers ten aanzien van het veldwerk dat ze doen en de ondersteuning die ze vanuit de vereniging krijgen. Deze informatie is belangrijk voor de lopende projecten, maar zeker ook voor de plannen die er zijn om de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (periode 1970-1988) te herzien. Dank aan hen die de moeite namen de enquête in te vullen.

Uit een eerdere enquête wisten we al dat waarnemers aan de inventarisatie- en monitoringprojecten van de vereniging meedoen, omdat ze graag iets voor of in de natuur doen. Dat is meer dan alleen rondstruinen in de natuur, want de waarnemingen moeten ook gebruikt worden, bijvoorbeeld voor voorlichting en bescherming. De enquête van afgelopen najaar ging dieper in op de communicatie tussen waarnemer en bureau.

We leven in een digitale wereld

Uit de enquête komt naar voren dat waarnemers de informatie het liefst in digitale vorm geven en krijgen. Zo is er een voorkeur voor het doorgeven van waarnemingen via internet (52% tegen 20% via papieren formulieren). Terugkoppeling over resultaten via een digitale nieuwsbrief heeft de voorkeur boven een papieren nieuwsbrief (59% tegen 19%). Die terugkoppeling moet enkele keren per jaar gebeuren (55% van de respondenten). Eén keer per jaar een totaal overzicht op papier wordt wat lager gewaardeerd (29%), evenals artikelen in Zoogdier (28%). Resultaten uitsluitend op de website plaatsen scoort het laagst (10%). Terugkoppeling over de eigen waarnemingen of actualiteiten moet zo snel mogelijk gebeuren, bij voorkeur via email.

Als er een helpdesk zou zijn dan zou die

ook vooral digitaal, via email, benaderd worden (61%). Telefonisch en schriftelijk om hulp vragen scoort veel lager, resp. 23 en 3%.

Waar haalt de waarnemer zijn kennis vandaan

Zoogdieren waarnemen is niet alleen leuk, het is ook een uitdaging. Veel soorten zijn niet gemakkelijk te zien. Daar is ervaring voor nodig en soms ook speciale apparatuur. Toch was de behoefte aan ondersteuning niet zo groot als we verwachtten. Van de 218 waarnemers die de enquête teruggestuurden gaf de helft (50%) aan behoefte aan cursussen te hebben (44% niet en 6% geen mening). Ook het nut van een helpdesk werd maar door de helft (51%) van de respondenten onderschreven (38% niet en 11% geen mening). Het bezoeken van lezingendagen werd niet als een belangrijke manier gezien om kennis op te doen (13%),

terwijl anderzijds aangegeven werd dat de jaarlijks terugkerende dagen van de Vleermuiswerkgroep en de Boomarterwerkgroep gewaardeerd worden. De functie van die dagen zit misschien niet zozeer in de informatie die via lezingen gegeven wordt, maar in de mogelijkheid om onderling ervaringen uit te wisselen.

De behoefte aan meer kennis over zoogdieren is er wel, want als gevraagd wordt op welke artikelen men graag korting zou krijgen, dan springen boeken er uit (60%), gevolgd door onderzoeksverslagen en veldwerkmaterialen (beide 36%). Artikelen in de vorm van stickers, tassen, mokken of T-shirts spreken duidelijk minder aan (7 tot 18%).

Waarnemers zijn gemotiveerde middelbare Einzelgängers Het was geen nieuws, maar het bleek ook weer uit deze enquête, de waarnemers zijn zeer gemotiveerd. Het merendeel van de waarnemers doet aan meer dan één inventarisatie- of monitoringproject mee en wil daar de komende jaren mee doorgaan. Meerdere keren per jaar veldwerk verrichten vormt voor velen geen probleem (44%); elke week het veld in kwam zelfs op de tweede plaats (15%)! Het maakt niet uit of dat 's nachts of overdag is (70% heeft geen voorkeur voor een tijdstip van de dag). Er zijn grenzen aan, maar als de activiteit leuk is wil men er best 1,5 tot 2 uur voor reizen.

Van de vorige enquête wisten we al dat de gemiddelde leeftijd van de waarnemers relatief hoog is: 49 jaar. De meeste waarnemers zijn man (66%) en gaan het liefst alleen of met z'n tweeën op pad (respectievelijk 49 en 38%).

Waarnemers zijn geen leden – leden zijn geen waarnemers

De inventarisatie- en monitoringprojecten worden georganiseerd door de Zoogdiervereniging VZZ, maar slechts 35% van de waarnemers is lid van de vereniging. Eerder bleek dat sommige waarnemers niet eens wisten dat ze lid konden worden. Daar hebben we meteen op ingespeeld. Een ledenwerfactie onder de waarnemers aan het eind van het jaar leverde 56 nieuwe leden op. Voor de vereniging een hoge score (4%) en tevens een aanwijzing dat de informatieverstrekking over de vereniging een stuk beter moet.

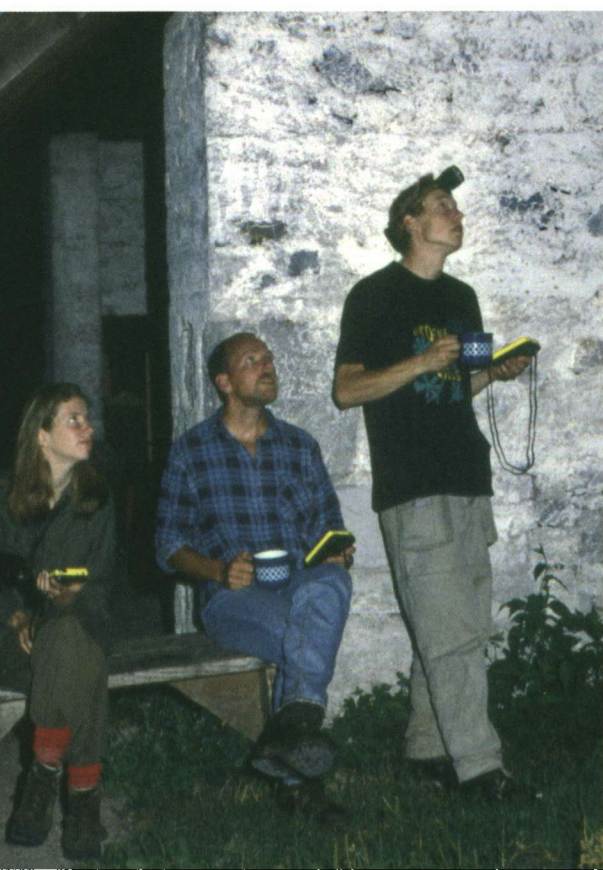
Omgekeerd blijkt maar 20% van de leden als waarnemer geregistreerd te staan. Dit is opvallend omdat uit een enquête in 2006 volgde dat leden - volgens eigen zeggen - vooral waarnemingen over zoogdieren moeten verzamelen en doorgeven! We gaan nog uitzoeken wat daar de oorzaak van is.

Waarnemers werven en behouden De informatie opgedaan met de enquête wordt nu gebruikt om de contacten met de waarnemers te verbeteren.

Waarnemers zijn het kapitaal van de Zoogdiervereniging. Zonder hen weten we niet hoe het met de zoogdieren in Nederland gaat en welke maatregelen genomen moeten worden om soorten te behouden. Sommige waarnemers werken bovendien al jaren aan inventarisatie- en monitoringprojecten mee en die willen we niet kwijt. Daarom wordt in het bureau nu druk gezocht naar middelen om aan de behoeften en wensen van de waarnemers te voldoen. Het openen van de website www.telmee.nl vorig jaar is daarvan een goed voorbeeld. In samenwerking met de andere PGO's willen we die uitbreiden tot hét portaal voor het doorgeven van waarnemingen en voor het terugkoppelen van de resultaten.

De informatie over de projecten op onze eigen website wordt toegankelijker gemaakt en er komen meer mogelijkheden om meer over zoogdieren en veldwerk te leren. De belangrijkste verandering die we willen doorvoeren is een meer persoonlijke benadering van de waarnemers. De opvang van nieuwe waarnemers en de begeleiding van de huidige waarnemers kan een stuk beter. Dit vraagt een andere manier waarop het bureau van de vereniging georganiseerd is. Daar gaat dus wat tijd over heen, maar zal ons inziens zeker z'n vruchten afwerpen.

Zie voor alle resultaten van deze en voorgaande enquêtes www.vzz.nl

Links: Veldwerk kan heel ontspannend zijn, zoals wachten op uitvliegende vleermuizen met een bakje koffie. Rechts: Voorafgaand aan het tellen van bevers in de Biesbosch wordt uitleg gegeven over de vaarroutes en het onderscheid met muskus- en beverratten.

Foto's Dennis Wansink